

Slovenski dom

Štev. 67.

V Ljubljani, četrtek 24. marca 1938.

Leto III.

Pred 20 leti, 24. marca 1918 je zastopstvo slovenskih žena izročalo dr. Korošcu podpise za majniško deklaracijo:

Ko je dr. Korošec vodil slovenski narod v Jugoslavijo ...

Dr. Korošec pred 20 leti.

Ljubljana, 24. marca.

Danes pred 20 leti je Ljubljana in z njo vsa Slovenija doživela velik, za povojno usodo slovenskega naroda nadse pomemben in simboličen dogodek. 23. marca 1918 ob pol 7. zvečer se je pripeljal z brzim vlakom z Dunaja v Ljubljano voditelj jugoslovanske državnozborske delegacije dr. Anton Korošec. Na kolodvoru so ga pričakovali tisoči in tisoči slovenskega ljudstva, med njimi odposlanstvo slovenskega ženstva pod vodstvom žene tedanjega voditelja slovenskih liberalcev Franje Tavčarjeve, ki so prvega borilec za jugoslavijo med nami izročile ta dan knjige z nad 200.000 podpisov slovenskih žena in deklet, s katerimi je slovensko ljudstvo potrdilo majniško deklaracijo. Franja Tavčarjeva je dr. Korošca pozdravila v imenu vsega slovenskega ženstva, ki se je postavilo z vso odločnostjo za dr. Koroščeve ideje in ideje Jugoslovanskega kluba. Zahvalila se mu je za ljubezen, s katero se je odločil delovati za dosego velikega cilja: svobodne in neodvisne jugoslovanske države.

Dr. Korošec se je pri sprejemu na kolodvoru zahvalil županju za njene pozdrave in dejal, da so slovenske žene in slovenska dekleta visoko dignile prapor našega edinstva in naše svobode, kar daje voditeljem pogum v delu za neodvisnost in svobodo našega naroda.

Dr. Korošec je la večer doživel v Ljubljani sprejem, kakršnega ni bil deležen še noben slovenski politični voditelj. Pomlad tega leta je prinesla politično preobrnitev slovenskemu narodu. Prinesla mu je prvi nade za osvoboditev in odrešitev. Poosebljeni simbol vse te slovenske zavesti, pričakovanja in boja je bil dr. Korošec, o čemer so pričale veličastne manifestacije 24. marca 1918.

S postaje se je dr. Korošec v družbi raznih političnih prevakov, med katerimi sta bila tudi dr. Ravnihar in dr. Kramer, peljal proti magistratu.

Navdušene množice peljejo dr. Korošca na rokah

Pot dr. Korošca od kolodvora do magistrata je bila podobna zmagovalnemu pohodu. Na Dunajski cesti so navdušene množice ustavile kotijo svojega voditelja, izpregle konje, krepke roke so zagrabile oje in ljudstvo je s svojimi rokami peljalo dr. Korošca po Prešernovi ulici do magistrata, kjer so se manifestacije nadaljevale vse, dokler ni stopil dr. Korošec na balkon in spregovoril. V govoru je dejal, da so te silne manifestacije slovenskega ljudstva dokaz, da smo na pravi poti in da mora zmagaati sveta slovenska stvar. Po zaslugi slovenskega ženstva je navdušenje za zedinjenje in svobodo prodrl v zadnjo gorsko vas in vzbudilo ljubezen do skupne jugoslovanske domovine. Končala zmaga jugoslovanske ideje je, kakor je dejal dr. Korošec, postala veliki cilj narodnega boja.

Po nagovoru so se spet razvile silovite manifestacije, med katerimi je ljudstvo vzklikalo dr. Korošcu, Slovincem, Hrvatom, Srbom, Jugoslaviji in Čehom.

Pozdrav in prisega dr. Kramerja

Zvečer je bil v veliki uniojski dvorani prijateljski sestanek, dvorana je bila okrašena s slovenskimi, hrvaškimi, srbskimi in češkimi zastavami. Udeležili so se ga poleg dr. Korošca vse odličnejše politične in kulturne osebnosti. Pri prihodu dr. Korošca v dvorano so vsi zapeli »Lepo našo domovino«. Prvi je dr. Korošca pozdravil ljubljanski župan dr. Tavčar, ki je proglasil majniško deklaracijo za »magno charto« slovenskih zahtev in obljubil vso pomoč in zvestobo dr. Korošcu kot načelniku Jugoslovanskega kluba. Za njim je pozdravil dr. Korošca načelnik tedanje Slovenske ljudske stranke prelat Andrej Kalan, ki je poudaril zasluge slovenskih žen in deklet pri osvobodilnem gibanju ter nazdravil boljši bodočnosti naroda. Za prelatom Kalanom je spregovoril v imenu narodno napredne stranke dr. Albert Kramer.

Dejal je, da se naš narod ni zmotil, ko je videl ob Krekovem grobu v dr. Korošcu izpolnjevalca Krekove oporoke. Osebnost dr. Korošca je dr. Kramerju in njegovim jamstvo, da bo bodočnost našega naroda lepša kakor je bila preteklost, ker je dr. Korošec našel pravo obliko za velika načela, katera izpoveduje naš narod. Vprašal je dr. Korošca, ali si more predstavljati, da bi Slovenci zapustili zahtevano pot in odnehali v boju za svobodo. Kljub načelnim nasprotstvom bodo vse slovenske politične skupine stremele za enim ciljem: za blagom naroda. Vse slovenski narod odobrava izjavo, ki jo je napredni poslanec dr. Ravnihar izrekel o dr. Korošcu, ko je dejal, da na čelu našega gibanja stoji duhovnik in brez razlike na prepričanje gremo vsi kakor en mož za njim, ker ga poznamo kot moža bistrega uma, velike spretnosti in prave jugoslovanske poštenosti. Zato v imenu svoje stranke dr. Kramer lahko zagotavlja: »Vam kot voditelju naroda, Vam kot vsemu možu, ki nosi zastopstvo naše jugoslovanske svobode, Vam sledimo vsi do zadnjega... Mi gremo z Vami, hočemo nositi vse posledice.« Govoril je še zastopnik slovenskih socialnih demokratov Anton Kristan ter dejal, da je tudi njegova skupina za majniško deklaracijo, ker zahteva demokratično načelo, da dobi vsak narod svojo svobodo.

Dr. Korošec se je vsem govornikom zahvalil za pozdrave in za obljube zvestobe. Dejal je, da si mora naš narod po krvi in solzah, ki jih je prelila vojna na naši zemlji, naš narod ustvariti s svojo močjo bodočnost in se strniti v eno telo. Srb, Hrvat in Slovenec spadajo skupaj. Mi gremo z narodom in ker hodimo z narodom, gremo pravo pot...

Izročitev deklaracijskih podpisov

V nedeljo 24. marca je bila ob 11 napovedana slovesna izročitev 200.000 deklaracijskih podpisov, ki so jih zbrale slovenske žene. V magistratni zbornici se je gnetlo odličnega občinstva, ki je pričakovalo dr. Korošca. Ko je dr. Korošec prišel, ga je pozdravila županja Tavčarjeva in mu izročila sedem knjig s podpismi ter dejala, da zahteva slovenska žena svobodno jugoslovansko državo v

okviru majniške deklaracije. Prebrala je izjavo slovenskega ženstva. Za Tavčarjevo je pozdravila dr. Korošca sestra pokojnega dr. Kreka, Cilka. Na te pozdrave je dr. Korošec dejal:

Srb, Hrvat, Slovenec — za vedno združeni

»Velečenjena gospa župnja, velečenjena gospodična, čestito občinstvo!

Narodnemu ženstvu najiskrenejša zahvala Jugoslovanskega kluba za današnje počastitev, posebno za izročitev podpisov za deklaracijo. S tem činom je tudi naše ženstvo stopilo v vrste bojevnikov. Naše ženstvo je videlo, česa potrebuje naš dragi narod. Videlo je ta narod, kako je moral pod jarmom vzdihovati. Videlo je preganjanja, morjenja, ki so se vršila nad našim jugoslovanskim narodom. Kajti mi vemo, da jugoslovanska kri ni tekla samo na bojišču, ampak tudi v ozadiju ob barbarstvih naših nasprotnikov. Vse, kar je bilo okoli našega naroda, mu je bilo hladno, sovražno, ga ni ljubilo, želelo mu je smrti...« (Razprto tiskane besede so bile po avstrogrški cenzuri zaplenjene.)

Ko je vzelo naše ženstvo jugoslovansko idejo v svoje varstvo, se je začela razširati in je zdaj last vsega naroda. Zahvaljujem se vam, da ste zanesle idejo po uedinjenju v zadnjo našo jugoslovansko koč. Mi hočemo, na tem stojimo in ostajamo trdni, vsi kar nas je, hočemo, da so vsi Srbi, Hrvati in Slovenci združeni. Hočemo svojo narodno neodvisno državo... Mora se ustvariti, mora se uresničiti to, kar želimo. Živela neodvisna Jugoslavija!

Po slovesnosti na magistratu se je dr. Korošec odpeljal proti Marijanišču. Vso pot so mu desetiški ljudstva vzklikali, ga obširali s cvetjem in manifestirali za svobodno Jugoslavijo. Manifestacije so se po odhodu dr. Korošca nadaljevale pred škofijo, kjer so ljudje vzklikali knezoškofo dr. Jegliču, ki je prvi od vseh Slovencev podpisal majniško deklaracijo. Ljubljana in slovenski narod nista še nikdar tako veličastno manifestirala za svojo svobodo.

Tako je bilo pred dvajsetimi leti...

Pomemben dogodek za evropski mir:

Predsednik angleške vlade bo govoril o zunanji politiki svoje države

London, 24. marca. o. Vse angleško časopisje danes obrača pozornost edinele na veliki zunanje-politični govor, ki ga bo predsednik Chamberlain imel v poslanski zbornici, v njem bo razložil stališče, ki ga ima Anglija do zadnjih dogodkov, ki so razburili Evropo, povedal bo kaj sploh sme od Anglije pričakovati Češkoslovaka, če bi bila napadena in pa kako gleda Anglija na nemške načrte glede Srednje Evrope. O španskem vprašanju ne bo povedal najbrž nič novega, saj je državni tajnik v zunanjem ministrstvu Butler večer v poslanski zbornici dejal, da za Anglijo ni važno, katera stranka bo v Španiji zmagała, marveč ji gre samo za neodvisnost in nedotakljivost španskega ozemlja. Listi poudarjajo, da je Chamberlain za vse, kar bo v tem velikem govoru povedal, dobil soglasno odobritev vseh svojih ministrov, ki so že predvčerajšnjim proučili besedilo govora.

Češki Nemci so se združili za skupen naskok

Praga, 24. marca. m. Poslanci stranke Zveze nemških kmetov, ki so večeraj sklenili izstopiti iz koalicije češkoslovaške vlade in se priključiti stranki sudetskijh Nemcev, so prisegli zvestobo Konradu Henleinu kot voditelju sudetskijh Nemcev. Za danes je sklicana seja vodstva nemške krščanske socialne stranke, Dobro obveščeni krogi zatrjujejo, da bo tudi ta stranka izstopila iz češkoslovaške vlade in se priključila Konradu Henleinu. Češkoslovaška krščanska socialna stranka ima v vladi svojega zastopnika v osebi ministra brez listnice Zajička, ki bo v primeru, če se stranka priključi Henleinu, takoj odstopil.

Havas: Klub poslancev in senatorjev vladne nemške krščanske socialne stranke je na svojem večeršnjem popoldanskem sestanku sklenil predložiti glavnemu odboru stranke v odobritev naslednje sklepe:

1. minister brez listnice Zajiček, ki zastopa stranko v vladi, naj takoj odstopi;
2. nemška krščanska socialna stranka preide v opozicijo. Stranka bo v opoziciji tvorila poseb-

Sv. oče za omiljenje vo nih grozot

Rim, 24. marca. AA. (Reuter) Sv. oče je poslal apostolskemu nunciju v Salamanci napotilo, naj posreduje pri generalu Francu zaradi bombardiranja nedolžnega prebivalstva. »Osservatore Romano« omenja, da je general Franco podoben poziv prejel že v začetku februarja. List protestira proti preganjanju duhovščine v rdeči Španiji. List pristiavlja, da je poziv generalu Francu prišel na lastno pobudo in neodvisno od nastopa drugih držav.

no skupino in se ne bo pridružila Henleinovim stranki.

S to združitvijo vseh nemških strank v ČSR je stranka sudetskijh Nemcev, ki ima hitlerjevski program, postala ena najmočnejših strank v češkoslovaški zbornici. Združitve pomeni, da se češki Nemci pripravljajo za enoten skupen nastop proti vladi, od katere hočejo doseči zaslombo pri Hitlerju politično in kulturno avtonomijo, če ne drugače pa z neposrednim pritiskom od Nemčije.

Praga, 24. marca. o. Češkoslovaška vlada je sklenila ugoditi nemški zahtevi, naj izroči bivšega trgovskega ministra dr. Stockingerja in voditelja domovinske fronte dr. Zernatta, ki sta tik pred priključitvijo Avstrije k Nemčiji pobegnili v Bratislavo. Nemška vlada ju dolži, da sta odnesla s seboj fond za plebisit, ki ga je razpisal dr. Schuschnigg. Čeprav Češkoslovaška dozdaj političnih beguncev ni izročala, bo v tem primeru to storila, da dokaže svojo pripravljenost glede upravičenih nemških zahtev.

Nova, velika Francova zmaga

Hendaye, 24. marca. o Nacionalistični oddelki so v drugem delu velike ofenzive večeraj dosegli velike uspehe. Pri Huesci so predrli rdečo fronto ter napredovali za kakih 20 km naprej, prekorčili so blizu mesta Quinta Ebro in pritiskajo proti Leridi. Kljub težavnemu ozemlju nacionalisti naglo napredujejo. Vladni oddelki so dobili iz Barcelone močna ojačenja, a se pritisku Francove vojske ne morejo uspešno upirati.

Vesti 24. marca

Umrli je maharadža Patialski, eden od številnih indijskih malih knezov, ki je spadal med najbogatejše ljudi na svetu. Letnih dohodkov od svojega imetja in od davkov iz države je imel kakih 230 milijonov dinarjev.

Pogajanja za angleško posojilo Turčiji bodo v Londonu kmalu končana, ker sta se obe državi glede posojila in njegove uporabe v načini že sporazumeli.

Veliko letalsko oporišče je začela graditi Francija na otoku Korziki. To dejanje Francozi utemeljujejo s tem, da morajo zaradi naglega razvoja dogodkov v Španiji skrbeti za zvezo med evropsko Francijo in njenimi posestvi v Afriki. Korzika je na pol poti med Tunisom in Francijo.

77 francoskih opozicijskih poslancev je podpisalo oklic na svoje tovariše. V oklicu jih pozivajo, naj se zavzamejo za ustanovitev splošne narodne vlade, kakršno zahteva nevarni položaj v Evropi. S tem bo Francija najbolj dokazala svojo moč.

Obsežen načrt za pogozdovanje je izdelalo nemško kmetijsko ministrstvo na Hitlerjevo pobudo. Dalje je ministrstvo izdalo stroge odločbe za štednjo z lesom, ker ga v Nemčiji močno primanjkuje.

Razstavo francoske Afrike so odprli večeraj v Parizu. Razstava kaže, kaj so francoski kolonizatorji ustvarili v Afriki.

Šest ton zlata iz belgijske državne banke so večeraj prepeljali letala v London. To je v 14 dneh deveta pošiljatev zlata iz Belgije v Anglijo.

Novi predsednik dunajske občine Neubauer je sprejel zastopnike češkoslovaške manjšine, ki so mu zagotovili državljansko zvestobo.

Danski kralj in kraljica sta se po daljšem bivanju vrnila iz Pariza v Kopenhagen.

Alcala Zamora, sin bivšega predsednika španske republike, je umrl v bolnišnici v Barceloni. Japonska ne bo pustila iz rok niti koška osvojenе zemlje, pa naj traja vojna še tako dolgo, je povedal v tokijski zbornici predsednik vlade knez Konoje.

2000 baskovskih otrok, ki so zgubili starše v vojni, bo lahko ostalo na Angleškem. Angleška vlada jih bo poslala v razna vzgajališča.

Portugalska državna stranka narodne skupnosti je dobila novega predsednika, prosvetnega ministra Paseca. Ko je novi predsednik sprejemal posle je imel vodja Portugalske, Salazar, govor, v katerem je dejal, da je glavna naloga državne stranke za vse čase utrditi sedanji red na Portugalskem.

Pol slovaške vasi Nizna blizu Bratislave je zgorelo. Docela uničenih je 65 hiš. Pri požaru je zgorelo došči živine in veliko ljudi je bilo med gašenjem opečenih.

Stolico za italijansko je ustanovila španska nacionalistična vlada na vseučilišču v Sevilli. Odpravila pa je stolico za francosko.

Ogromne protiletalske vaje so bile večeraj po vsej Češkoslovaški. Letala so zjutraj, opoldne in zvečer uprizorila obsežne napade. Zvečer so trajale vaje do polnoči. Dokazale so, da je obramba Češkoslovaške proti zračnim napadom izborna urejena.

Obsežna petrolejska ležišča so našli bolgarski strokovnjaki blizu Varne ob Crnem morju.

Kmečki dolgovi v Avstriji znašajo nad milijardo šilingov, to je devet milijard dinarjev. Nove oblasti v Avstriji so takoj ustavile vse ruševni proti kmetom, ki ne morejo plačati davkov.

Izvoz železa je prepovedala avstralska vlada, češ, da potrebuje vse železo za svojo vojno industrijo.

Madžarski državni upravitelj Horthy je precej hudo obolel.

Novo cepivo proti rumeni mrzlici je izdelal neki ameriški zdravnik. Cepivo so z uspehom prekusili še pri čez 30.000 ljudeh. Kaže, da bodo z novim eretstvom to strašno bolezen v vročih krajih omejili.

Gradnja trgovskih ladij je predraga, zato bo Amerika ladje za svojo potrebo rajši kupovala v tujini, je dejal predsednik Združenih držav Roosevelt, ki je te dni odšel na počitnice.

Zanimiva pravda se je začela v Londonu proti nekemu hišnemu lastniku, ki je na svoje stroške zgradil podzemeljsko zavetišče proti letalskim napadom, pa mu je občina zaradi tega podvojila davke. Mož se davkov brani, češ, da je zavetišče stvar, ki koristi splošnosti in državi.

3000 Judov se je zadnje tedne izselilo iz Gdanske ker se boje, da bi Nemčija tudi Gdanska lepega dne ne priključila.

O junastvu italijanskih legionarjev v Španiji govori pozdravna resolucija, ki so jo sprejeli na seji vodstva fašistovske stranke. V Španiji je fašistovska mladina dokazala, da stoji vsa za eno idejo in enim voditeljem.

Kasacijsko sodišče v Londonu je zavrnilo pritožbo, ki jo je vložil bivši abesinski cesar zaradi svoje pravde z radijsko družbo »Cable and Vi-reles«. Zahteval je 10.000 funtov sterlingov odškodnine. Zdi pa bo moral plačati še stroške za pravdo.

Turška vlada je imenovala svoje diplomatske in trgovske zastopnike pri španski nacionalistični vladi, kakor je bilo sklenjeno na zadnji seji Bal-kanske zveze.

Angleška vlada je pri mehikanski vložila oster ugovor zaradi razlastitve in nacionalizacije angleških družb, ki so bile lastnice petrolejskih izvirov v Mehiki. Anglija hoče za vsako ceno ohraniti pravice svojih državljanov, kakor je tajnik zunanega ministrstva Butler večeraj povedal v poslanski zbornici.

Na Poljskem so zapeli veliko ljudi, ki so širili razburilive vesti in begali prebivalstvo tiste dni, ko je Poljska čakala od Litve odgovora na svoj ultimatum. Zaradi teh vesti je padla vrednost raznih delnic in obveznic na borzah, škoda pa imajo največ mali vlagatelji in varčevalci.

Peti sestanek v 14 dneh sta imela italijanski zunanji minister Ciano ter angleški poslanik v Rimu lord Perth. Sestanek je veljal razgovorom za sporazum.

Na večala je obsojilo poljsko sodišče v Poznani nekega agenta Kominterne, ki je pred časom ustrelil v cerkvi med mašo socialnega apostola župnika Streicha.

Velika kokainska afera likvidirana

Ljubljana 24. marca.

Naposled je bila včeraj zaenkrat likvidirana velika kokainska afera, ki je bila sredi avgusta 1934 odkrita v Ljubljani, ko je policija polovila več sleparjev s kokainom. V decembru 1934 je prišlo na zatožni klopi pred mali kazenski senat 17 oseb, ki so bile zapletene v kokainske sleparije direktno ali indirektno. Sleparji z laži-kokainom so imeli povsod svoje pomagale in razpečevalce. Več oseb so opeharili za okoli 100.000 din in so prav imenitno živeli. Glavni slepar in pustolovec Rudolf Torkar je bil takrat obsojen na poldrugo leto robove, njegova pomočnica Katarina Završanova pa na 2 leti robove. Ostali obtoženci so prejeli takrat od 2 do 10 mesecev strogega zapor, nekateri celo pogojno. Ta kokainski proces je trajal tri dni.

V ta proces je bil zapleten tudi v Radovljici leta 1884. rojeni lekarniški asistent Maks Hamerlitz, ki je drogeristu Cirilu Kotarju v začetku 1934 in pozneje prodal »kokain« za okoli 8000 din. Hamerlitzova zadeva pa je bila izločena. Dolgo ga niso mogli izslediti. Hamerlitz ima za seboj dokaj burno življenje. V Logatcu je pred leti odprl drogerijsko trgovino, prišel v konkurz, bavil se je z najrazličnejšimi trgovskimi in drugimi posli, trgoval je celo z lesom. Nekaj časa je bil ravnatelj ljubljanske trdnje »Isis«.

Državni tožilec je Hamerlitzu prvotno obtožil zločinstva obrtoma izvršene prevare po §§ 334 in 337. Pred malim kazenskim senatom, ki mu je predsedoval s. o. s. g. Fran Kovač, pa je bil včeraj Hamerlitz obtožen le prestopka prevare po §§ 334 in 335. Sodišče se je postavilo na stališče, da je obtoženec prodajal Cirilu Kotarju manjvredno blago »novokokain« za pristno blago. Predsednik obtožencev:

»Vam očita obtožnica, da ste dvakrat Kotarju prodali neko blago za pravi kokain. Kako je bilo? Obtoženec je začel prav obširno navajati, kako je prišel

Trgovske zveze s Kotarjem

Ta je prišel k njemu konec leta 1933 in ga povprašal za kokain. Omenil mu je, da ga ima na razpolago le nekaj gramov, večjo zalogo pa »novokokain«. Izrecno ga je na to opozoril. Prodajal mu je prvo steklenico za 3600 din. Drugič aprila pa steklenico za 4400 din. Pri prvi kupitji je Kotar steklenico odprl, vzel vzorec in ga poskusil. Pozneje pa je Kotar prišel k njemu in mu sporočil, da blago ni pristno in da ni dobro. Na Kotarjevem stanovanju so se poravnali. Žigon mu je grozil z ovadbo.

Opeharjeni Žigon

Priča Ciril Kotar je močno obremenil obtožence in je prav diametralno nasprotno izpovedal. Pogovor je bil le za pravi kokain, ne pa za novokokain. Glavna priča, Fran Žigon, ki je bil ogojčen, je neznanega bivališča, zato je predsednik prečital njegovo izpovedbo. Žigon je v preiskavi navedel, da je že prej kupčeval s kokainom. Sam ni imel denarja. Njegova sestra, ki je v Ameriki, mu je poslala 112.000 din, da naj bi kupil kako primerno posestvo. Raznožnik mu je prinesel vzorec pravega kokaina. Računal je, da bo pri kokainu zaslužil najmanj 34.000 din. Pa je bil opeharjen.

Priča Stane Raznožnik je omenil, da ga je Žigon silil k posredovanju za nakup kokaina. Pravil mu je, da so ga že enkrat osleparili pri kokainu za 40.000 din, vendar hoče prav s kokainom kriti to izgubo.

Ko sva pritrtila, je zagrabil najino prtljago. Doktor Grütli mu je priporočil, naj previdno ravna z njegovim kovčgom.

Sredi trga, na katerem so rasli majhni, debeli hrasti, naju je čakal štiriledežen voz s spuščeno streho.

Voznik je odprl vrata. Stopil sem nazaj, da bi dal doktorju naprej, ker je bil starejši od mene.

Priklonil se je. »Profesor Stanislas Grütli z vseučilišča v Lausanni,« se je predstavil. Priklonil sem se.

»Profesor Gérard iz Pariza,« sem mu odvrnil.

Smatral sem za pametno zamolčati vse, kar me je vezalo s College-om de France.

S predirljivim krikom je letela jata ptic proti zahodu. V temnem in vendar vselem pričakovanju morja, ki ga še nisem videl, ampak samo slutil, sem globoko zadihnil.

Nenadoma se je pokazalo pred nami vse mogočno in temno.

Profesor Grütli je vzel iz tula naočnike, jih skrbno očistil in opazoval morje.

»Večje je ko Zenevsko jezero,« mi je smehljaje se rekel.

»Večkrat sem ga opazoval iz Eviana,« sem mu odvrnil iz vjudnosti.

»Zenevsko jezero res močno veliki in je tako veliko, da nisem mogel videti drugega brega.«

»Tokrat je moralo biti zelo vetrovno in megleno,« je odgovoril.

Zopet sva obmolnila in mislila vsak svoje.

Coppers, coppers! V knjigah iz Narodne knjižnice sem bral, da tako pozdravljajo raztrgani irski fantalini tuje in, da kričaje tekajo po cele

Drž. tožilec: »Ali veste, kje je sedaj Žigon?« Priča mirno: »Menda v Avstriji. Pred meseci je bil v Nemčiji.«

Priča Vrtin, ki je nastopal kot posredovalec za kupčije odstranjen meje, je navedel nekatere podrobnosti. Kako je prišel v sliki z Žigonom in tovariši. Druge priče so navedle razne nebistvene okolnosti.

Sodba: 4 mesece zapor

Po končanih, v procesih običajnih formalnostih, je sledila sodba. Maks Hamerlitz je bil obsojen zaradi prestopka prevare po §§ 334 in 335 na 4 mesece strogega zapor, na 420 din denarne kazni in v izgubo častnih državljanških pravic za 2 leti. V kazen se mu vstope 1 mesec preiskovalnega zapor. Obtoženec ni sprejel sodbe, prijavil je revizijo in priziv. Državni tožilec dr. Julij Felahar pa priziv zaradi prenizke kazni, pripominja: Vendar, hvala Bogu, bo ta kokainska zadeva po tolikih »eti« rešena in likvidirana.

Društvo pismonoš pri pogodbenih poštah

V nedeljo, dne 13. t. m. se je vršil v Celju ustanovni občni zbor Društva pismonoš pri pošt. drž. pošt za dravsko banovino, ki ga je na podlagi pravil sklical pripravljalni odbor.

Občni zbor je potekel v popolni soglasnosti in je bila izvoljena sledeča uprava: Predsednik: Resnik Joško, pismonoša Štore. Podpredsednik: Drobne Franc, pismonoša Slivnica pri Celju. Tajnik: Šalamon Joško, pismonoša Teharje. Blagajnik: Drobne Ciril, pismonoša Ponikva ob juž. žel.

Odborniki: Detzauer Franc, Dežnikar Ivan, Šerbec Josip, Finguš Avgust, Lavrič Franc, Piškur Martin.

Nadzorstveni odbor: Zirovnik Franc, Jamšek Jakob, Motore Jožef.

S tem se je uresničila davna želja teh najbednejših poštних uslužbencev, ki dan za dnem, ob vsakem vremenu vrše zaupno in odgovorno službo za bednih 150—500 din mesečne plače. Novo ustanovljeno društvo si je nadelo nalogo, da prepriča merodajne o potrebi zboljšanja svojega položaja in prvenstva pri namestitvah na državnih poštah. O sprejeti resoluciji, ki bo dostavljena vsem v poštah prihajajočim činiteljem, bodo obveščeni vsi pismonoše pošt. drž. pošt dravske banovine. Uspeh društva pa je odvisen od složne zavednosti članov. Mnogo jih še ni prijavilo svojega pristopa. Pričakujemo, da bodo to storili sedaj, ko je društvo ustanovljeno. Vpisnina znaša 10 din, mesečna članarina pa 5 din.

Z nožem nad konje

Peče, 24. marca.

Zlobnost in sovraštvo današnjega časa sta se pričela znašati tudi nad živalmi. Tako je v nedavni noči nekdo prepral trebuh konju posestnika Brvarja v Bukovici pri Vačah. Ko je prišel gospodar jutraj v hlev, je bila strelja pod konjem vsa krvava. Poklicani vsežek je zasli živali rano in je upati, da ne bo poginila. Sličen zločin je bil storjen v isti noči v Pečah pri posestniku Pavškovi, ki je Brvarju v bližnjem sorodstvu. Tudi njen konj ima več nevarnih ran, katere je bilo treba zašiti. Storišča doslej še niso izsledili; sodijo, da gre za kako maščevanje. Surovo dejanje obsoja z ogorčenjem vsa okolica.

Prenos šilingov pri potovanju v Nemško Avstrijo in nazaj

Maribor, 24. marca.

Ker predpisi o višini dovoljenih zneskov pri potovanju v Avstrijo in nazaj še niso končno veljavno določeni in se isti vsak čas menja, priporoča Tujskoprometna Zveza vsem potnikom v Nemško Avstrijo, da se pred odhodom pri njenih poslovalnicah »PUTNIK« v Mariboru, Celju in Ptuj, ali pa pri njenih obmejnih birojih na Glavnem kolodvoru v Mariboru (dnevna in nočna služba pri vseh mednarodnih vlakih), v St. Ilju (posebno za avtomobiliste), v Gornji Radgoni in Dravogradu natančno o vseh obstoječih predpisih v lastnem interesu informirajo. Vse Putnikove poslovalnice so za nemoten potniški promet z zadostnimi avstrijskimi oziroma nemškimi plačilnimi sredstvi opremljene in se lahko zneski, ki presegajo dovoljeno višino pri njih do povratka deponirajo.

Moravški muzikant spet pod ključem

Moravče, dne 23. marca.

Znani moravški muzikant, ki svira z nosom, je velik prijatelj tuje lastnine. Nedavno si je »nabavil« v štacuni Nabavljalne zadruge več predmetov ter jih prodal za smešno ceno nekemu mizarju. Mož je predmete takoj izročil delovodji, ki je tatvino naznanil orožnikom. Sodišče je »shranilo« postopaka za 6 mesecev, kar ga seveda ne bo poljsalo.

Zanimiva in izredno napeta v-ebina v filmu bo ugajala slehernemu gledaču. V gl. vlo-gah **Christi Maydayn**, Willy Eichberger, Trude Marlen, Fritz Imhof

Na praznik (jutri) **LUMPACIJ VAGABUND** ob 10.30 dop. mati-neja vesele burke Cene od Din 2:0-6.50

Mariborski spomenik bo stal na Trgu Svobode

Odbor za postavitve spomenika pokojnemu kralju Aleksandru I. v Mariboru se je osnoval kmalu po usodnem atentatu na našega vladarja. Do danes je ta odbor zbral okrog 800.000 din. S tem denarjem bi bilo vsekakor mogoče postaviti prav reprezentativen spomenik. Samo vprašanje prostora in oblike spomenika je delalo še preglavice. Največ simpatij v javnosti je imel načrt, da se postavi simboličen spomenik v obliki večje socialne ustanove. Če bi se spomeniški odbor odločil za takojšnjo rešitev, bi bila gotovo sredstva v mnogo obilnejši meri pritekla. Nekateri so tudi zagovarjali načrt, naj bi se zgradila velika kamnita piramida na Piramidi nad mestom, ki bi dominirala daleč nad vso okolico. Odbor pa se je odločil za likovni spomenik. V ponedeljek je bila v Mariboru komisija, ki je reševala vprašanje prostora za postavitve spomenika. V komisiji so bili mestni župan dr. Juvan, banovinski konservator dr. Stele, ravnatelj Narodne galerije Zorman, predsednik spomeniškega odbora dr. Lipold ter člani ravnatelj Pogacnik, dr. Sorli in inž. arh. Jelenc. Komisija se je odločila za Trg Svobode, kjer bo spomenik stal. Obenem je komisija sestavila tudi tekst razpisa osnutka spomenika. Določene so tri nagrade in pet odkupov. Če bo šlo vse po sreči, bo Maribor prihodnje leto že slovesno odkril spomenik pokojnemu vladarju.

bil ta, ki je pravkar vozil mimo nas, bi prišli prej ko v desetih minutah,« je menil profesor. »S tem težkim vozom pa bomo potrebovali še najmanj tri četrt ure. Toda avtomobili so v gradu Kendaleju prepovedani.«

»Prepovedani?«

»Da, dragi tovariši, to je pa tudi povsem razumljivo; kajti s temi stroji so povezani žalostni spomini.«

Vedel sem, na kaj meri: na nesrečo, pri kateri je grof Kendale izgubil svoje življenje.

Imel sem nejasen in mučen občutek, če sem mislil na to, da ta dogodek še vedno vpliva na Antipo.

»Kaj se je zgodilo?« je rekel dr. Grütli. »Zakaj smo se ustavili?«

Dve ali tri senice so hodile okoli voza, ki je obstal. Dvajset korakov daleč sem zagledal v temi razsvetljena vrata nizke hiše, pred katero so begale še druge senice. Kočijaž je pristopil in odprl vrata voza.

»Še pol ure vožnje imamo. Ker je začela padati megla, bom napel streho na vozu,« je rekel.

Nato je še pristavil: »Tukaj je gostilna, če hočeta gospoda porabiti ta kratek postanek, da popijeta kaj toplega.«

»Ta predlog ni napáčen,« je rekel dr. Grütli.

Skočil je z voza. »Pridite,« mi je rekel, »predlog tega dobrega moža se mi zdi prošnja. Razumem, kaj misli.«

V gostilni sva sedla k mizi blizu ognja.

Po nalogu kočijaža so nama prinesli v velikih čašah zavretega mleka, ki je bilo zelo pomešano z whiskyjem.

Kočijaž je pil sam whisky.

Slavnost treh dežel

Danes popoldne ob 17 bo v veliki dvorani mestnega poglavarstva anketa o tujskoprometnih prireditvah, ki naj bi v Ljubljano privabila čim največ tujcev. Zupan dr. Adlešič bo na anketi obširno poročal o najraznovrstnejših zamislih in predlogih, ki jih bo anketa predelala in skušala prilagoditi, kako bi jih oživitvorili tudi v našem mestu. Posebno zanimiva je bila ideja tako imenovane »slavnosti treh dežel« (drei Länder Woche), ki jo je sprožila že leta 1936. mestna občina beljaška.

Po tem načrtu naj bi tri sosedne pokrajine Slovenija, Koroška in Goriška pričele prirejati »slavnosti treh dežel«. Prve take prireditve naj bi bile že avgusta meseca 1936 v Beljaku in naj bi obstajale predvsem iz umetnostne razstave slik iz vseh treh ozemelj, dalje naj bi se vršile tekme v jadralnem letanju, ki naj bi se jih udeležili beljaški, goriški in naši jadralni letalci, a končno so bile na programu še glasbene točke nemške, italijanske in slovenske muzike, koncerti, slavnostni večeri, ogledi mesta Beljaka itd. Ta načrt je bil obravnavan tudi na konferenci v Beljaku, ki je bila kmalu nato, vendar lepe zamisli ni bilo mogoče oživitvoriti, ker na eni strani goriški krogi niso kazali pravega zanimanja za take prireditve, razen tega pa tudi Ljubljana ni bila zadovoljna s tem, da bi bile slavnosti samo v Beljaku ter je zato predlagala, naj bi bile »slavnosti treh dežel« menjše se v Ljubljani, Gorici in Beljaku. To pa spet ni popolnoma ugajalo Beljačanom, ker so to stvar zamislili pač kot svojo prireditev, in naposled je, kakor že rečeno, vsa stvar propadla.

Predstave ob 16., 19.15 in 21.15 uri, na praznik ob 15., 17., 19. in 21. uri

ROMANCA Die Frau des Anderen
Tel. 22 21 KINO UNION Tel. 22-21

Kako umirajo velike slovenske matere

Zgornje Sušice, 24. marca.

Med Spodnjimi in Zgornjimi Sušicami se je včeraj pomikal žalni pogrebni spreved, kakršnega tu še ni bilo. Pokopali smo vzorno slovensko mater, katere življenje je dogorelo v globoki veri, da bo dobila obilno plačilo za vsa svoja številna dobra dela, ki jih je izkazala ne samo svojim domačinom, pač pa vsemu slovenskemu narodu, ko mu je dala neustrašnega in neodstopnega borca za slovensko stvar, ministra v p. dr. Franca Kuloveca. Včerajšnji pogreb je prepričljivo dokazal, kako slovensko ljudstvo izkazuje čast in hvaležnost svojim velikim ženam.

Poleg številnih zastopnikov z visokih mest, ki so ta dan čutili dolžnost, da se dostojno poslovo zadnjikrat od velike slovenske žene in matere, se je zbrala pred hišo žalosti v Zgornjih Sušicah ogromna množica pogrebecev ne samo z domačega kraja in bližnje okolice, pač pa iz vse Slovenije. Med številnimi pogrebi, ki jih je včeraj gnala k odprtemu grobu Kulovečeve matere dolžnost in hvaležnost za vse, kar je blaga pokojnica dala slovenskemu ljudstvu, smo opazili tudi kot zastopnika notranjega ministra dr. Antona Korošca in bana g. dr. Marka Natlačenca načelnika banske uprave dr. Hubada, ljubljanskega župana dr. Adlešiča, predsednika apelacije dr. Golio, g. svetnika Čadeža kot zastopnika Katoliškega tiskovnega društva, glavnega urednika »Slovenca« dr. Ahčina, ravnatelja Slovenske uprave g. Rakoveca, vodjo propagandnega oddelka g. inž. Sodjo, zastopnika časniške zadruge »Novinarski dom« urednika g. Draga Potočnika, predsednika Prosvetne zveze univ. prof. dr. Lukmana, novomeškega okrajnega glavarja g. Vidmarja, ravnatelja Zadrzne zveze g. Gabrovskega, predsednika Okrožnega urada g. Franca Kremarja in še mnogo drugih odličnih predstavnikov slovenskega javnega življenja.

Po sv. maši, ki jo je daroval toplaški župnik g. Oražem ob številni asistenci ostale duhovščine, so položili pokojno Kulovečovo mater k večnemu počitku na pokopališču pri Sv. Roku. Pogrebne obrede je opravil g. prošt novomeški, ki se je v ganljivem govoru poslovil od dobre slovenske matere, matere, ki je vse do zadnjega diha živela kot svetel vzor.

Vsi, ki so užalosteni stali, ko se je zgrinjala prst nad krsto zaslužne pokojnice, se je hodo s toplo hvaležnostjo pobožno spominjali tudi zdaj, ko v Bogu počiva za večno in uživa zaslužen plačilo.

Filmi,

ki jih velja videti... ali ne videti

»Romance« (Kino Union). Naslov se popolnoma sklada z vsebino in zasnovo filma. Romantično barvana storija bi tekla po platnu brez velikih zapletajev, če ne bi bila vmes prepletena s kriminalnim dodatkom. Oboje je spojeno spretno, da si dogodki po zaslugi dobre režije lepo sovpadajo. Značaj novosti se filmu ne da pripisovati, ker je bilo podobnih zgodb že veliko število filmsko prikazanih. Pač pa se pozna neke posebne vrste zmernost pri izoblikovanju situacij in ljudi, ki so jim pozna dunajska šola. Truda Marlen je pokazala simpatično igrjo, enako z njo tudi W. Eichberger. Film bo navdušil zlasti za sentimentalnost dovzelne mlade ljudi.

Od tu in tam

332 milijonov dinarjev dohodkov je imela v mesecu januarju monopolna uprava. Samo od monopolne znanosti dohodki 171 milijonov dinarjev. Pri tabaku je konzum padel za tri milijone, enako pri soli, pač pa so se dvignili dohodki pri drugih predmetih. V razdobju od aprila do januarja so znašali skupni dohodki monopolne uprave 3.543 milijonov, od česar odpade na čiste monopolne dohodke 1.762,5 milijona. Tobačni monopol je vrnil čisto 1.258,5 milijona, soli 239, petroleji 110, žgane 69,5, cigaretni papir 59 in ostali monopolni predmeti 25,5 milijona. Tako so torej monopolni dohodki za 111 milijonov dinarjev presegli vsoto, ki je bila predvidena v proračunu.

27.000 vagonov koruze je šlo v tekoči sezoni iz naše države v zamenjstvo, doma pa je ostalo še kakih 40.000 vagonov. Trgovina je zadnje dni nekoliko zastala, čeprav je vsa Srednja Evropa na vezana glede koruze zgolj na našo državo. Po novi trgovinski pogodbi z Avstrijo so naši izvozniki prodali v Avstrijo meseca marca 800 vagonov koruze za kompenzacijo, nakar bi morali začeti izvažati koruzo za devize. V tem trenutku pa je nastopila sprememba v tem, da je bila Avstrija priključena Nemčiji. Zdi se, da zaradi strogih nemških deviznih predpisov ne bo mogoče izvršiti tega dela prodaje. Anglija je do sedaj kupila okrog 3000 vagonov.

Slovenska baletna umetnica Pino in Pia Mlakar bosta v petek nastopila tudi v Belgradu z delom »Vrag na vasi«. Delo je doživelo v izredno izdelani uprizoritvi obeh Mlakarjev velik uspeh, najprej v Zürichu in Svici, nato pa se v Karlsruhe, a lani v Zagrebu in Ljubljani. V Belgradu prihaja šele letos na vrsto. Mlakarjeva bosta v Belgradu slavila 25. nastop v tem lepi baletu.

Avstrijska generalna konzulata v Ljubljani in Zagrebu sta prenehala obstajati. Konzulat v Zagrebu je izdal sledeče obvestilo: Po zedinjenju Avstrije z Nemčijo sta prenehala delovati samostojna avstrijska konzulata v Zagrebu in Ljubljani. Ime avstrijske konzulata v Zagrebu in Ljubljani. Ime avstrijske konzulata v Zagrebu in Ljubljani. Ime avstrijske konzulata v Zagrebu in Ljubljani.

Pravoslavnu sveceniku, ki je od svojih faranov jemal previske tako za cerkevna opravila, sodi te dni sodišče v Nisu. Blagoje Popović je sodi te dni sodišče v Nisu. Blagoje Popović je sodi te dni sodišče v Nisu. Blagoje Popović je sodi te dni sodišče v Nisu. Blagoje Popović je sodi te dni sodišče v Nisu.

Klub samcev so ustanovili nekateri trmasti samci v sarajevskem kvartu Vratnik. V tem delu mesta živi veliko število samcev, ki so se nazadnje organizirali. 150 članov se je zavezalo, da se ne bodo nikdar poročili. Pač pa bodo vsako leto z denarjem, oblekami in knjigami podprli mlade dečke. Če se kdo od njihovih članov pregreši proti pravilom in se vendarle oženi, bo moral povabiti vse članke društva na pojedino. Člani bodo imeli pravico, da v ženitovni hiši pojedjo vse, kar najdejo. Ko bodo očistili hišo vseh jedil, bodo prijatelju zapeli v slovo »Zbogom«.

Dva razbojnika sta v vasi Glogovnici pri Zaječarju napadla hišo bogatega kmeta Stojana Jovanovića. Razbojnika, Jorgovan Mihajlović in Pavle Dukić, sta se iz Homoljske planine spet priplela v dolino in se skrilali pri svojih pomagaličih. Nekaj dni sta zasledovala kmeta Jovanovića na vseh njegovih poteh. Pa jima je vseeno uslo, ko nista zapazila Jovanovića, da je v mraču odstopal v bližnjo vas najemal delavcev za svoje polje. Razbojnika sta potrkala na vrata njegove hiše in zahtevala, da jima odpre. Oglašila se je žena Natalija, ki je s sinom ostala doma, in odklonila, da bi vrata odprla. Razbojnika sta začela streljati v hišo in rušiti zid. Žena je morala nazadnje odpreti, ker sta ji razbojnika dejala, da je ne bosta ubila. V hiši sta pobrala nekaj tisočakov denarja, novo Jovanovićevo obleko, puško in nekaj drugih stvari, nakar sta jo pobrala spet v noč.

V Humcu v Hercegovini je umrl bivši frančiškanski provincial fra Dujo Ostojić v starosti 65 let. Ostojić je služboval kot dušni pastir v mnogih hercegovinskih farah, udeleževal se je pa tudi v političnem življenju, saj je pred vojno kot provincial postal virilni član bosanskega sabora. Največ svojega dela je posvetil zbiranju in študiranju narodnega blaga. Proučeval je narodne pesmi, besedni zaklad hercegovskega ljudstva in zbiral to gradivo. Mnogo pa se je bavil tudi z ljudskim običajem zdravljenja raznih bolezni z neko posebno travo. Svoja dognanja je Ostojić objavil v posebni knjigi.

Nemški kapital je bil do pripojitve Avstrije k Nemčiji zelo slabo zastopan v našem gospodarstvu. Mnogo močnejša je bila Avstrija, ki je bila udeležena s 366 milijoni dinarjev, in sicer s 183 milijoni v delnicah raznih industrijskih podjetij, ostalo pa v kreditih. Avstrija je bila po vrstnem redu sedma od držav, ki so vložile svoj kapital v jugoslovanska podjetja. Zato je bila komaj 14. Njen kapital je bil pri nas udeležen le s 54,6 milijoni dinarjev, kar ni niti 1% od vsega inozemskega kapitala pri nas. Največ kapitala ima pri nas Francija (1056 milijonov). Za njo pride Anglija s 873 milijoni, nato Češka s 741 milijoni, Švica s 707, sledi Nemčija skupaj z Avstrijo, nato Italija s 498, Združene države s 424 milijoni itd.

Morilcu lastnega brata je sodilo te dni kragujevaško sodišče. Milorad Jakovljević je ustrelil svojega brata Dragišo, ker je ta zahteval svoj delež od dediščine po očetu, ki jo je pa starejši brat Milorad zapravil v času, ko je Dragiša služil vojaške. Ko se je Dragiša vrnil, ga brat ni pustil niti v hišo. Prepričali so bili od tega trenutka na dnevnom redu. Navdušeni je Dragiša tožil brata. Po prvi razpravi pa sta se spet srečala na cesti in sprla. Mlajši brat je potočnil nož, starejši pa samokres. Krogla je bila hitrejša in Dragiša je padel smrtno zadet na tla. Sodišče je Milorada obsodilo na tri leta robove.

Za letošnjo sezono bo Dalmacija dobila več velikih in modernih novih hotelov. V Splitu se na Bačevih gradi »Park hotel«, ki bo imel 80 sob. Hotel gradi neki Čeh, ki je kupil še neko drugo večjo hišo v neposredni bližini novo zgrajenega hotela, ki jo bo predelal v penzion. V Kaštelih je zgradila velik hotel železniška nabavljalna zadruga. V Makarski je neki domačin kupil palačo »Risonondo«, da jo bo preuredil v hotel. Enako v Trogirju. V Orebiču se je spet našel Čeh, ki gradi hotel z 80 sobami. Tudi na Pelješcu gradi neki Čeh nov hotel. Vsega skupaj bo Dalmacija za letošnjo sezono pridobila okrog 20 novih hotelov. Najbolj agilni so Čehi, ki počasi in vztrajno širijo svoj vpliv v našem hotelirstvu.

Ne je vsak Ljubljčan doma...

Ljubljana, 24. marca.

Prav res je »ljubo doma, kdor ga ima«. Med svojimi si, svojim lahko potožiš skrb, če si žalosten, te ljubeznivo potolažijo. Vse je lepo v redu, vse na svojem mestu; za vsako stvar veš, odkod jo boš vzel in kam jo moraš spet položiti. Ni se ti treba brigati za to, kdo ti bo opral perilo, zakrpal in zlikal hlače, postlal posteljo, prišil hlače gumb, te opozoril na površnost. Zvečer ležeš spat in se zjutraj spet zbudiš v mirni zavesti, da si prenočil med svojimi. Pa kaj bi to! Zjutraj te že čaka na mizi vreča kava, najes se, kolikor ti prija. Opoldne te same od sebe brže nože domov. Danes bo posebno okusno kosilo. Po kosilu se udobno nasloniš na stolu in prižgeš cigareto. Popoldne pridno delaš v uradu ali kjer si že — in zvečer spet z veseljem sedeš za okusno pripravljeno mizo. Ni raznih »omelette soufflet« in podobnih učenih reči na njej. Same preproste jedi, toda pripravljene tako, kakor je tvojemu okusu posebno všeč, pa vselej snažno in sveže.

Vsem ljudem se ne godi tako dobro kot tebi. Nimajo pravega doma. Njihovi svoji so morda na deželi, morda so jim pomrli, morda so presiromašni za samostojno gospodinjstvo. Kaj je v Ljubljani delavcev, dijakov, akademikov, raznih uslužbencev, trdovratnih samcev, ljudi, ki si komaj, komaj zbirajo potreben denar, da se do sita najede. Premožnejšim »samotarjem« in »samotarkam« je nekoliko lažje. Ti jo mahnejo v prvotni restavracije, ne poznajo suše v žepu, postanejo abonente v odličnih gostilnah. Drugi neprostovoljni samotarji bi bili pritisnjeni presneto trdo ob zid, če ne bi bilo v Ljubljani raznih manjših kuhinj in izkuhov, kjer za majhen denar dobe svoje kosilce in večerje. Koliko je siromašnejših ljudi!

Po manjših jedilnicah

Najdete jih precej: v Kolodvorski ulici, v Strelški ulici (v bližini Ljudskega doma), za univerzo, v Florijanski ulici. Če vas v te manjše lokale zanese pot, boste srečali najrazličnejše ljudi. Kmetje in potovke, ki so prišle v Ljubljano za skromnim izkupičkom, ljudi, ki jih je življenje po njihovi krivdi ali pa nalašč, mačehovski udarjalo. Med gosti zapazite ljudi v posvaljani, močno oguljeni obleki, ki se v razvalinah govori o dobrem krojaču. Marsikdaj zagledate na klinu starega obešalnika žalostno, od življenjskih in od izpodnebnih neurij silovito obledelo »halbkano«. Zidarje in stavbene delavce vidite, vse bele od apna, v delovnih oblekah, z zaskrbljenimi potezami v razornih obrazih. Posebno razpoloženje pa je v ruski menzi; tod se shajajo ljudje, ki so bili gledali silajne dni, živeli nazkošno, videli blešč. Se jih prevečajo spomini, se jim razvzroja jezik. Pa tod niso samo Rusi: prav mnogo slovenskih ljudi zapazite.

Poleg teh najdeš tudi kuhinje, kjer ti servirajo prav tako kot v gostilni ali restavraciji, na primer v Novi kuhinji na Aleksandrovi cesti. Večina ljudi, ki ne jedo doma, pa hodi v tri največje ljubljanske javne kuhinje. Te so: Ljudska kuhinja v Strelški ulici, Javna kuhinja v Delavski zbornici in Kuhinja v Delavskem domu.

V Delavskem domu

Na križišču Gosposvetske in Bleiweissove ceste leži Delavski dom; preko ceste so lipe, za njimi poteka železnica; ostran je kopalnice SK Ilirije, Tivoli začenja tam. Opoldne in zvečer vidiš

Resnica o napadu na akademika Jenka

Kočevje, 23. marca.

Ko smo na tem mestu 15. marca poročali, da so v noči od 23. februarja na 1. marec kočevski zarizeni Nemci Hndler Franc, klepar, in Rom Konrad, urar do nezvesti pretepli in poškodovali akademika Jenka, je bilo naše poročilo samo v toliko pomanjkljivo, ker nismo že takrat navedli, da to ni bil noben pretep, temveč grd in nesramen napad ter da je pri tem napadu poleg Handlerja in Roma sodeloval tudi Morscher Siegfried, trgovski pomočnik v Kočevju.

Kar se tiče včerajšnjih popravkov v »Slovenskem domu« po Romu Konradu in Handlerju Franzu, moramo pravici na ljubo ugotoviti, da so popravki lažnivi in neresnični, ker je nasprotno resnica, da sta tako Rom kakor Handler poleg Morscherja pri napadu na Jenka aktivno sodelovala ter da tukajšnje okr. glavarstvo napad preiskuje in je tudi na tukajšnjem okrajnem sodišču pod št. Kp. 52-38 od strani napadane in poškodovane Jenka vložena kazenska ovadba proti zgoraj označenim osumljencem.

Da pa javnost o tem nesramnem napadu na slovenskega akademika ne bo napako poučena, ga bomo nekoliko podrobneje opisali. Nasprotje med akademikom Jenkom in zgoraj naznačenimi napadalcji je obstajalo v tem, ker se je tudi Jenko poleg nestrte drugih držnil pobozati našemu glavarstvu »cilinder«, katerega je že pred njim zmečkal Konrad Rom. Pa tudi sam našemu glavarstvu je brcal v cilinder in se z njim prekučoval po dvorani. Ker pa navzočim Nemcem, zlasti osumljencem, ni bilo prav, da bi se tudi Slovenec norčeval iz »cilindra«, se je iz te nedolžne Jenkove šale izcimil grd napad, katerega žrtev je postal Jenko.

Ko se je namreč Jenko vračal iz veselice, so ga zgoraj imenovani počakali in ga do nezvesti pretepli ter poškodovali. Ves napad pa ni trajal več kot pet minut. Ko je prišel pred cerkev Smole Vladko, je videl 15 metrov od mesta napada sloneti na mostu čez Rinzjo Konrada Roma in Handlerja Franza. Ko ju je Smole opozoril na posledice tega napada, mu je Handler zabrusil v obraz, češ da ga nista onadva (namreč Handler in Rom) in če mu ni kaj prav, bo še njega ubil! Medtem sta prišla na mesto napada tudi Bižal Drago, ki je nezvestnega in krvavega Jenka dvignil, ter Kajfež Dušan.

Interesantno je pač to, da se je Handler v neki gostilni bahal, češ da ga ni on, temveč Konrad Rom! Prav tako se je bahal tudi Morscher Siegfried napram svojim kolegom, da je Jenka tako ubil, da je takoj na tla padel!

Prav tako je zanimiva tudi Handlerjeva druga izjava nekemu gostilničarju, ki mu je Handler nekaj dni po napadu rekel dobesedno sledeče: »Pacali bomo, saj smo že večkrat! Poleg tega se pa tudi Jenko sam prav natančno spominja, kako ga je Handler udaril.

Jasno je torej, da sta hotela Rom in Handler na podlagi včerajšnjih lažnivih popravkov vreči iz sebe vsako krivdo, misleč, da se bosta pri obravnavi zgovorjala na popravek v »Slovenskem domu«. Za njih načrt se je pa v celoti ponesrečil.

Kako izgleda z ozirom na gornja dejstva nedolžnost Handlerja in Konrada Roma, ki sta dala popravek menda samo zato, da se vendar enkrat

krdelca delavcev, ki stoje pred domom, kade in se pogovarjajo. Viugaste stopnice izginjajo nekam navzdol. Kmalu se znajdeš v jedilnici. Pri mizah sede delavci, študentje, pisana zmes. Živi pogovori se raznemajo. Okretne ženske komaj zmajujejo delo, tak je naval, kadar pride onih četiri ali pol ure, ko je največ obiska. Hrana je po ceni razdeljena v razrede. Za mal denar se lahko tu kar dobro najes.

V Delavski zbornici

Velik obrat v vseh treh razredih. Najcenejši je A; tu te stane kosilo 6 din, večerja 4 din. Kuhinja leži ob važni prometni cesti, ki je glavna odvodnica za vse potnike; pa naj že prihajajo na postajo ali pa odhajajo s kolodvora, najpripravnější pot jih vodi po Miklošičevi cesti. Razen stalnih abonementov menda v tej kuhinji »sedešad« največ priložnostnih, več kot v katerikoli drugi kuhinji v Ljubljani. Lahko pa zapaziš, da delavcev samih ni toliko; več je raznih uslužbencev, uradnikov in podobnih ljudi. Tudi ta kuhinja je »pod zemljo«, vendar ima prav simpatične prostore. Ljudje prihajajo, naglo pojedjo in že napravijo prostor drugim. Ni časa za obsirne pogovore.

Kuhinja v Ljudskem domu

To kuhinjo pa menda pozna prav slednji Ljubljčan. Brez dvoma je najpopularnejša. V Ljudskem domu, ki stoji ob grajskem vnožu v Strelški ulici, je zasedeno prtiličje in prvo nadstropje. Kaj tisoč in tisoč ljudi je v njej že jedlo od časa, ko je bila ta kuhinja ustanovljena. Letos je obhajala šestdesetletnico obstoja, jubilej, s katerim se še od daleč ne more primerjati nobena podobna ustanova v Ljubljani. Koliko ljudi, ki danes zavzemajo v našem javnem življenju važna in vidna mesta, je hodilo v mladosti, ko so študirali, vanjo! Dasi zahaja vanjo prav mnogo obrtnikov, uradnikov in delavcev, pa tudi podeželanov, ki prihajajo v Ljubljano po opravkih, nima nobena kuhinja tako izrazito študentskega lica. V njenih prostorih je vselej živahno in veselo. Neko nepriljubeno razpoloženje vlada med gosti, razpoloženje, ki je, dejali bi, kar nalezljivo. Človek se tod počuti še najbolj domače. Srednješolci in akademiki, ki so namazani z vsemi »žavbami«, vzdržujejo atmosfero neke prijetne družabnosti, ob kateri človek skoraj pozabi, da opravlja delo telesnega hranjenja. Obed in večerja izgubita znak lakotne hlastnosti, človeška ješčnost ni osredotočena zgolj na jed, ampak je na neki način ublažena v tem vzdušju, kjer zna vedno kdo kaj zabavnega povedati. Potreba je nagla, osebe prav prijazno, navzoči gostje znani med seboj, marsikatero prijateljstvo se je tod že navezalo med ljudmi, ki bi se bili drugače sicer nikdar ne seznanili. Hrana je sveža in pripravljena prav okusno, po dobrem in zanesljivem receptu »es schmeckt noch mehr«, dasi so porcije prav izdatne, bolj kakor kje drugje. Gostje, ki se navadijo hoditi v Ljudsko kuhinjo, ne menjajo več, pa tudi, če se preselijo v nasprotni konec mesta.

Tako smo v duhu prehodili precej dolgo pot med posameznimi kraji, kjer se v Ljubljani »samotarji« dan za dnem posvečajo večji v jedi, disciplini, ki jo ljudje obvladajo tako dobro, da se poizkušajo v njej od takrat, ko prvič zavežajo na tem svetu, pa do časa, ko se poslove od njega. Javne kuhinje so prava, socialno neverjetno pomembna ustanova, ki je danes mesta je morejo pogrešati.

KINO SLOGA Tel. 27-30

Premiera

»Sirota mala bogatinka«

Shirley Temple

Zborovanje trgovcev v Celju

Celje, 24. marca.

V sredo je bila v Celju glavna skupščina Združenja trgovcev za okraje Celje, Gornji grad in Šmarje pri Jelšah. Skupščino je vodil predsednik g. Ludovik Košir. Zaradi vedno naraščajočega zla, ki ga prinaša trgovcem krošnjarstvo in šušmarstvo, je predlagal, da nastavi združenje kontrolnega organa, ki bo to zlo zasledoval in nadlo gozital. Združenje je prosilo »zbornico in zvezo, da se podvzamejo potrebni koraki, da se prepreči naseljevanje židovskega življa v Slovenijo. Tajnik je poročal o delovanju društva ter poudaril, kako je trgovstvo razburilo uveljavljenje veleblagovnice Tala. Nadalje je izpovedoval o minimalnih mezdah in odpiranju in zapiranju trgovskih lokalov. Zahteval, da se uvede popolen nedeljski počitek, bi bila krivična za podeželsko trgovstvo, ker bi se podeželski odjemalci navadili, da bodo tudi najnujnejše življenjske potrebščine kupovali v mestih. Položaj trgovcev v bližini mest je posebno žalosten. Boj glede določitve delovnega časa še ni končan, združenje pa bo nadaljnji potek pogajanj budno zasledovalo ter se v bodoče branilo svoje predloge, ki bi se moglo zaradi tehničnih razlogov tudi upoštevati. Tajnik se je nadalje pritoževal zaradi slabe nabave soli, nad krošnjarstvom in šušmarstvom, kateremu sta tudi oblast in združenje stopila zelo strogo na prste. Vprašanje obveznega zavarovanja je za trgovca življenjskega pomena, v prvi vrsti za one iz podeželja. Bolezensko zavarovanje je prav tako nujno potrebno, saj so se že pripetili mnogi primeri, da je ravno težka bolezen v družini privredla trgovca do poravnave in celo v konkurs.

Združenje šteje 582 članov. Obračun iz leta 1937 izkazuje dvig premoženja za 52.726 din ter je naraslo na 209.871 din, kar so zborovali z glasnim odobravanjem pozdravili. Proračun za leto 1938 izkazuje postavko 90.500 din. Za predsednika združenja je bil soglasno izvoljen g. Košir Ludovik iz Prekopa, za podpredsednika Lavrič Josip iz Vranskega, Preaz Alojz iz Rogata in Matija Gorjanc iz Mozirja. Izvolitev predsednika lesnega odseka je bila odstavljena na splošno željo, ker ga bodo izvolili lesni trgovci sami na posebnem sestanku.

nahajata celo s podpis v slovenskem časopisu, kjer zlasti »Uhrmacher« precej jasno prikazuje naklonjenost do Slovencev, naj pa cenj. čitatelji že v naprej in pred sodno obravnavo sami presodijo. Fr. L.

★

Op. uredništva: Uredništvo mora po določitih tiskovnega zakona priobčiti vsak popravek, ki je sestavljen v obsegu in slogu, kakor ga predpiše zakon. Pri tem se uredništvo ne more in ne sme spuščati v presojo resničnosti odnosno neresničnosti trditve, ki jih pošiljatelj popravka navaja, temveč mu preostaja je dolžnost popravek priobčiti. — Toliko v vednost čitateljem.

Vremensko poročilo

»Slovenskega doma«

Kraj	Barometer sko stanje	Temperatura v °C		Relativna vlaga v %	Veter (smer, jakost)	Padavine	
		dan	noč			mm	vrsta
Ljubljana	766,7	18,2	5,2	76	N ₁	—	—
Maribor	765,1	19,6	6,0	90	0	—	—
Zagreb	765,0	20,0	6,0	80	SW ₁	—	—
Belgrad	763,9	21,0	8,0	70	SSW ₁	—	—
Sarajevo	764,2	22,0	5,1	80	0	—	—
Sušak	764,7	16,0	8,0	70	N ₂	—	—
Split	764,8	14,0	9,0	80	E ₂	—	—
Kumbar	764,2	18,0	11,0	90	10 SE ₂	—	—
Rab	765,0	12,0	8,0	90	7 SSE ₂	—	—

Vremenska napoved: Spremenljivo, oblačno, sicer toplo, sončno vreme.

Splošne pripombe o poteku vremena v Ljubljani od včeraj do danes: Včeraj je bilo zjutraj večinoma oblačno. Od 8.10 pa pretežno jasno in sončno. Ob 15.40 se je zopet pričelo oblačiti in je bilo močno oblačno do 18.30, nakar se je palogama jasnilo. Od 19.15 v noč je bilo zopet jasno.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, četrtek, 24. marca: Gabriel.
Petek 25. marca: Marijino Oznanjenje.

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marjina trg 5; mr. Kuralt, Gosposvetska cesta 10, in mr. Bohinec ded., Rimska cesta 31.

»Poročnik indijske brigade« za naše naročnike 14 din, za druge 24 din.

G. prof. Osip Sest praznuje v soboto 26. t. m. 25 letni jubilej svojega odrskega dela. Za to priložnost bo nanovo opremil in postavil Verdijevega Rigoletta, ki daje v vsakem oziru režiserju velike možnosti razuma. Opazujemo p. n. občinstvo, da so vstopnice v prodaji pri operni blagajni.

Prosvetno društvo Trnovo priredi na praznik Marijinega Oznanjenja ob 8 zvečer v društvenem domu »Materinsko proslavo« s pestrnim sporedom, pri katerem bodo nastopili člani in članice ter dečki in deklice Marijinega vrta pod vodstvom gđe. Cegnarjeve. Predprodaja vstopnic na praznik od 10—11 dopoldne.

Frančiškanska prosveta M. O. v Ljubljani uprizori v režiji g. Milana Skrbinskega, režiserja narodnega gledališča, v petek 25. marca točno ob 8 zvečer ljudsko igro s petjem v 5 dejanjih in 7 slikah »Deseti brat«, katero je priredil za oder Fran Govekar po Jurčičevem romanu. Pri predstavi sodeluje orkester frančiškanske prosvete M. O. Kljub velikim stroškom režije ostanje običajne znižane cene po 6, 4, 3 in 2 din. Predprodaja v pisarni Pax et bonum.

Predavanje Prirodoslovnega društva. V torek 29. marca predava v mineraloški predavalnici univerze g. univ. doc. dr. Božo Škerlj o temi: »Razvoj človeka. Začetek predavanja ob 18.15.

Sklepno predavanje letošnjega predavalnega cikla Danice, Savice in Zarje bo v ponedeljek 28. t. m. v beli dvorani Uniona ob 8 zvečer. Predaval bo prof. Edvard Kočec o temi »Notranja kriza slovenstva«. Po predavanju bo debata. Vsi so najiskrenejše vabljeni, da člani je udeležba obvezna.

Ribarsko društvo v Ljubljani bo imelo svoj občni zbor, dne 26. marca v hotelu Miklič. Pričetek ob 20. Na dnevnem redu so poleg običajnih zadev lovite odbora.

Filozofsko društvo v Ljubljani bo priredilo v soboto, dne 26. t. m. ob 18 v mineraloški predavalnici na univerzi predavanje: Svet in življenje z vida volje. Predaval bo g. univ. prof. dr. Albert Bazala, predsednik Akademije znanosti in umetnosti v Zagrebu. Vabljeni vsi, ki se zanimajo. Vstop prost.

»Borba krščanskih strokovničarjev za nov red« je naslov brošure, ki jo je priredil in izdal kršč. strokovničar M. Valant. V brošuri zbrano gradivo nam prikazuje težnje kršč. strokovnih organizacij po prenosni gospodarskih in socialnih razmer ter kako si te organizacije predstavljajo prenosno. Predočuje nam, kako je že sedaj vse polno ustanov, organiziranih v občestvenem duhu in kako se dejansko vsepovedno gospodarsko življenje prostovoljno organizira v duhu sodelovanja obeh slojev. Kršč. strok. organizacija pri tem postavlja zahtevo, da mora nova gospodarska organizacija sloveti na svobodnih organizacijah delodajalcev in delojemalcev. V brošuri je objavljen celoten program Mednarodne zveze kršč. strok. organizacij. Pridejanih je še nekaj misli najvišjih predstavnikov Cerkve, vodilnih inozemskih kršč. strokovničarjev in kršč. sociologov o gospodarski prenosni, o marksizmu ter bistvenih črtah kršč. strok. gibanja. V brošuri najde vsakdo vse polno odkritij, predvsem pa bo koristila vsem, ki sodelujejo v navedenem gibanju. Zato jo toplo priporočamo. Naroča se po malenkostni ceni pri izdajatelju (Valant Milan, Ljubljana, Ulica na Grad 5).

Anketa o tujsko-prometnih prireditvah mesta Ljubljane bo v četrtek 24. marca ob 17 v veliki dvorani mestnega poglavarstva. Na anketi bo okrog 60 zastopnikov mesta in banovine ter tujsko-prometnih in najraznovrstnejših drugih organizacij, ki imajo kakršnekoli stike s tem vprašanjem, obravnavalo, kako bi razgibali živahnost našega mesta z raznimi prireditvami, ki bi privabile tuje. Zupan dr. Adlešič bo ob tej priliki obsirno poročal o vseh aktualnih vprašanjih našega tujskega prometa, zlasti pa o raznih idejah in zamislih, ki so jih poleg mestnega turističnega odbora sprožili razni drugi faktorji.

Ljubliansko gledališče

DRAMA — začetek ob 8 zvečer:

Četrtek, 24. marca: »Glembaevic«. Red Četrtek.
Petek, 25. marca: »Pokojnik«. Izven.
Sobota, 26. marca ob 15: »Bela bolezen«. Dijaška predstava. Globoko znižane cene od 14 do 2 din.

Nedelja, 27. marca: »Rdeče rožce«. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.

OPERA — začetek ob 8 zvečer:

Četrtek, 24. marca: »Prodana nevesta«. Red B.
Petek, 25. marca: »Traviata«. Gostuje ga. Zlata Gjungenac. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol.

Sobota, 26. marca: »Rigoletto«. Proslava 25-letnice umetniškega dela višjega režiserja prof. Osipa Sesta. Cene od 50 din navzdol. Izven.

Zadnji Finec, ki je še brezposeln

„Finskemu pridnemu ljudstvu bi bilo treba malo oddiha, če ne bomo vsi v zlatu utonili“

Biti zadnji brezposeln v kakšni državi je danes nedvomno redkejši in modernejši položaj kakor biti te države poslanec, minister ali kaj temu podobnega. Saj se nevedno, kakor pravljica, sliši, da je kje na svetu dežela, ki ima enega samega brezposelnega. Taka dežela, oziroma država je Finska, njen zadnji brezposeln, ki je postal že tako znamenit, da ima posel od tega, je Taku Karivonen.

Trg v Helsinkih

finski prestolnici, koder se je pred nekaj tedni zmagovito sprejel naš smučarski mojster Smolej, leži tik ob obali Baltijskega morja. Trg nudi pisano sliko, kakršne ne najdete nikjer drugje na svetu. Finski kmetje v svojih slikovitih, vezanih kožuhih so pripeljali svoje blago in čakajo kupcev. Vseposod vlada pisana zmeda kljub zadnjemu mrazu, ki ga izdihava plavajoči led na morju. Blaga je veliko in vseh vrst: maslo, na roke pletene preproge, opanke iz volne ali iz brezovega lubja, posušeni jeziki severnih jelenov, škornji za polarno zimo.

Tu na tem trgu tudi najdete med pisano množico finskih kmetov moža, ki mu pritiče naslov zadnjega brezposelnega v finski republiki. Rekord, ki mu ga žel ne more izpodbiti nobeden od žalostnih, neskončnih vojska nezaposlenih po vsem svetu.

Resnica, da je Taku Karivonen zadnji človek, ki nima dela v tej deželi na daljnem severu, se zdi človeku kakor bajka. A je stvar zelo resnična.

Finska že dobro leto dni nima več nezaposlenih

Ta mala država, ki ima kakih 3 milijone 700.000 prebivalcev, ki jo vso pokrivajo gozdi in jezera, je nedvomno edina zemlja na svetu, kjer se je vprašanje brezposelnih, rak sodobnega družabnega življenja, rešilo samo, brez sile, brez uradnih ukrepov in javnih del, brez delavskih bataljonov, zgolj po sili razmer in zakona o izravnavanju ponudbe na delovnem trgu s povpraševanjem po delovnih močeh.

Prvo srečanje s Taku Karivonom

Leta 1931 je ta sorazmerno redko naseljena in malo industrializirana država imela nad 100.000 revežev brez dela. Od teh sto tisoč je ostal samo eden, Taku Karivonen, ki ga hodijo radovedneži

gledat na trg v Helsinkih. Po pravici in zasluženju. Časnikar, ki je zadnjega brezposelnega na Finskem poiskal, opisuje to srečanje takole: »Človek, ki se je namenil govoriti s tem socialnim čudom, moža lahko najde po opisu, s katerim mu postreže sleherni človek v finski prestolnici. Možak hodi po trgu, govori s kmeti in s kmetičami in venomer nekaj išče. Jaz sem ga dobil, ko je sedel na robu laponskih sani in se pogovarjal s kmetico, ki mu je hotela prodati par severnjaških škornjev iz kože severnega jelena. S tolmačem nisva vedela, kako bi se možu prav približala, začeti razgovor z njim se mi je zdelo težje kakor z ne vem katerim ministrom, političnim prvakom ali filmsko zvezdo. Tolmač je iskal priliko, da bi možu zastavil vprašanja, na katera sem hotel imeti odgovora. Nazadnje se je le zapletel v pogovor z njim, po posredovanju Laponke, ki je menila, da bo tako lažje oddala škornje. Razvil se je dvogovor:

„Finska je preveč bogata, da bi delal...“

»V svoji prejšnji službi, pri starem delu ste bili najbrž precej svobodni. Gotovo se vam je gojilo tako dobro, da bi se radi čimprej vrnili na staro mesto...« začne tolmač, a ga edini brezposeln v tej državi hitro in na kratko ustavi:

»Ni zanimivo, kaj je bilo prejšnje čase z mano. Važno je to, kar je zdaj. Za zdaj pa velja, da bom delal, kadar se mi bo zljubilo in tisto, kar meni ugaja...«

Ko opazi najine začudene poglede, malce zavre svoje oblastno govorjenje in pravi:

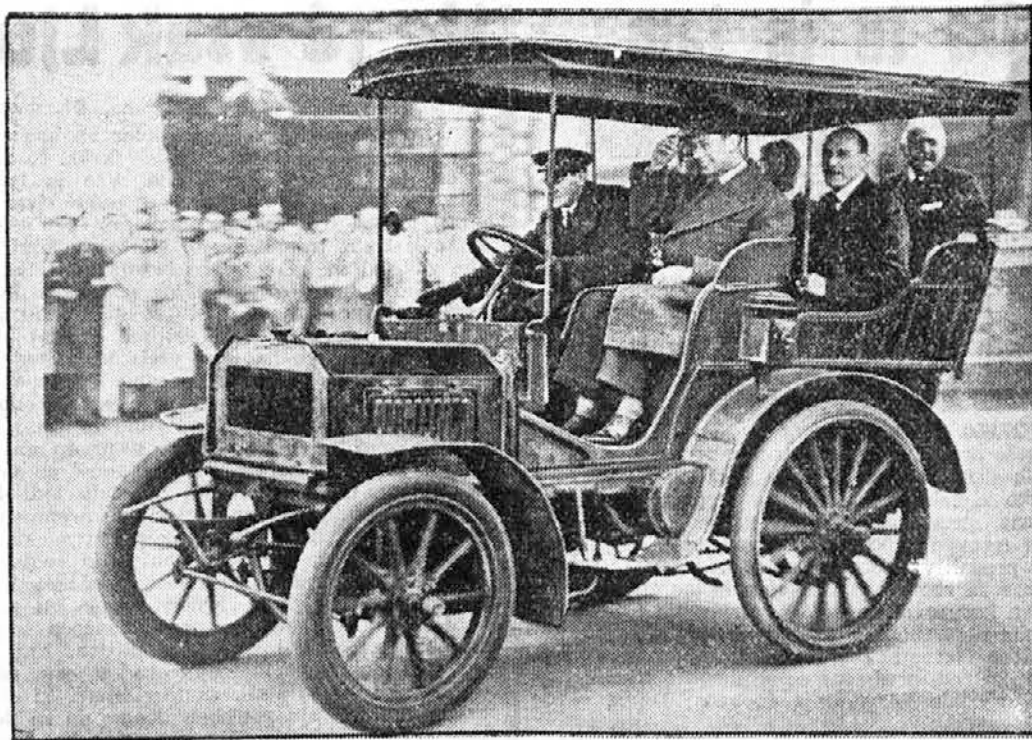
»Veste, sem tak človek. Rad bi delal tisto, kar mi je po srcu, tako kakor bi sam hotel, da se ne bi nihče vtikal v moje delo. Toda takega dela ne morem in ne morem dobiti. Ne najdem tistega, kar bi mi ustrezalo!«

Res, mož ni skromen, po besedah vidite, da mu je kot rekorderju svoje vrste kaj dobro.

Cez čas zmigne z rameni in začne znova:

»Delati, za zlomka, ni slabo. Dela lahko vsak, kdor hoče. Ni treba drugega, ko da greš v gozd podirati dreve, tesat žagati ali pa v tovarno za lesno kašo, iz katere delajo papir. In kaj potem? To ni za vsakogar. Ali mislite, da je fletno korakati v tovarno na pisk sirene, delati po pisiku sirene, odhajati po pisiku sirene. Je, za kogar je... Jaz ne spadam med take ljudi, ki so sami kakor stroji. Meni je treba česa drugega.«

Mož se zamisli, potem pa mu misli uidejo na drugo, splošnejše socialno področje, na katerem je za brezposelnega še dosti doma. Navaja vam do-

Angleški kralj Jurij na avtomobilu svojega starega očeta. To je bil prvi avtomobil, ki je bil namenjen za kakega vladarja, in je bil narejen 1899. Kot dragoceno starino so ga do danes ohranili v dobrem stanju, saj poleg tega tudi služi za zabavo vsakemu, kdor ga vidi.

kaze od tu in od tam, zakaj mož pobira časnike, kjer jih dobi, in čita. Čita cele dneve:

»Zakaj sem še vedno brez posla? Ne samo, ker ne dobim sebi primerne dela, marveč tudi zato, ker bi ob zaposlitvi moral plačati davek in bi s temi svojimi beliči množil državne dohodke. Ti so že tako in tako preveliki. Lani so dohodki znašali milijardo in tri sto milijonov več kakor pa izdatki. Naš izvoz je za štiri milijarde večji od uvoza. Presežki gredo v državno rezervo. In jaz naj to bogastvo še množim s tem, da bom plačeval davek od dela ki mi ni niti po volji? Verjemite mi, Finska ima preveč zlata, preveč je bogata. Našemu pridnemu ljudstvu bi bilo treba malo lenobe ali pa vsaj malo oddiha, če ne bomo v zlatu utonili. Ali pa se ga bodo polakomnili drugi.«

»In tako živite brez posla, iz dneva v dan, iz rok v usta?«

»Da, in mislim, da sem pri vsem tem najsrečnejši državljan na Finskem. Mislite, da kaj zavi-

dam našega ubogega predsednika, gospoda Kallia, ki je iz istega kraja kakor jaz? Še malo ne! S kmetov je, kakor sem jaz, tam neke daleč na severu. Kmet, ki bi se rad vrnil na zemljo. Jaz pa vem, da spadam samo v mesto, v katerem se on čuti tako nesrečnega.«

»Toda vse to nič ne pove, s čim se bavite te čase?«

»Jaz sem izjema, nedvomno in zares, toda nič mi ni nerodno prenašati zbadanja uradnikov po pisarnah, da le pridem do svoje podpore. Sicer pa pomagam kmetom na trgu, brskam kaj tu, brskam tam. Ljudje me ne pozabijo, tako da mi ni nikdar treba skrbiti, kaj bom imel za v usta. Navsezadnje se mi zdi, ko gledam druge ljudi, da sem še najsrečnejši od vseh Fincev.«

Finci, pridno delovno ljudstvo, imajo sami sebe za najsrečnejši narod na svetu. In izmed tega najsrečnejšega ljudstva na zemlji je spet najsrečnejši — njegov zadnji brezposeln, Taku Karivonen.

Nesrečni milijonar „z gradovi v zabojih“

Časopisni magnat Hearst se neizrečeno boji smrti

Znani milijonar Hearst, lastnik več ameriških časopisov, je kljub svojemu bogastvu silno nesrečen: zelo se namreč boji smrti. Da bi ji ušel, se ne ustraši nobenih izdatkov. Neka ciganka pa mu je prerokovala, da bo živel toliko časa, dokler ne bo grad Saint-Donat popolnoma dovršen. Da bi zavlekel njegovo dograditev in si podaljšal življenje, si neprestano izmišlja nove naprave na gradu.

Svoje ogromno premoženje kaj čudno uporablja. Zbirja namreč razne zgodovinske zanimivosti, katere mu kažejo posebni strokovnjaki, ki stikajo z njimi po vsem svetu, saj jim ni treba nič gledati na izdatke. Ko odkrijejo kako častljivo starino, bodisi navadno posodo ali celo poslopje, jo odkupijo in pošljejo svojemu gospodarju. Tudi gradove kar pošiljajo. Dajo jih skrbno podreti, vse kamenje spraviti v zaboje, poslati po ladji in železnici na kraj, kamor hoče Hearst, in tam grad znova postaviti v istem slogu in z isto okolico.

Grapar se je prvič vozil z avtomobilom. Ker je šlo nekaj časa zelo počasi, je zanimivo pripomnil: »Tako hitro gre moja šimla tudi.«

Kmalu nato je drveči avto zadel v drevo, tako da so vsi potniki v velikem loku odleteli na travnik.

»To pa to.« je dejal Grapar, »ampak povejte mi, kako pa to reč ustavite, če ni nikjer nobenega drevesa?«

Več takih gradov še zdaj čaka v zabojih in so kar v zabojih naprodaj. Milijonar je namreč začel svojo zbirko prodajati.

Nekoč je hotel postaviti neki angleški grad na svojem posestvu v Kaliforniji. Dal ga je prepeljati iz Anglije, ga pustil nekaj časa ležati v številnih zabojih v nekem skladišču, nato pa se je premislil in ga dal zopet prepeljati nazaj čez morje na svoje škotsko posestvo. Prevoz ga je stal čez dva milijona dolarjev.

Programi Radio Ljubljana

Cetrtek, 24. marca: Belgrad: 20 Nar. posmi, 20.30 Komorni orkester berlinskih filharmonikov — Zagreb: 20 Plošče, 21 Rim — Dunaj: 19.25 Pren. iz Fe'dkirehna, 21 Celo, 21.50 Zab. konc. — Budimpešta: 19.35 Cig. ork. — Rim-Bari: 17.15 Vok. konc., 21 Igra, 21.30 Violina, 22.30 Ork. konc. — Praga: 19.30 Trio, 20.25 Igra, 22.35 Klavir — Varšava: 22 Komorni konc. — Berlin-Hamburg: 20.10 Plesna gl. — Frankfurt: 20 Beethovnova opera — Fidelio — Monakovo: 20 Operetna glasba.

Drugi programi

Cetrtek, 24. marca: 12 Koncertni plesi (plošče) — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.20 Opoldanski koncert Radijskega orkestra — 14 Napovedi — 18 Linekove melodije (plošče) — 18.40 Slovenska slovesna (g. dr. Rudolf Kolarič) — 19 Napovedi poročila — 19.30 Nac. ura: Ministrstvo za ljudsko telesno vzgojo — 19.50 10 minut zabave — 20 Vesela urica (Igra Rad. orkestra) — 21 Prenos iz Rima: Rossini »Seviljski brivci«, v odmoru: napovedi, poročila.

Članice kitajskega »Rdečega križa« pred svojim odhodom na bojišče.

ROBERT LORD

41

POD ČRNO KRINKO

Vsa srečna nad to godbo je sedela pri prvi mizici od klavirja Pearl Danwersova. Bila je častni gost bara »Ofelija«. Imela je odprt račun in uživala neomajno zaupanje. Posebno je bila priljubljena zato, ker je zaradi nje največkrat prišlo do pretefov v baru, pretep pa je veljal za nekaj častnega. Marsikakšna reč se ob takšnih prilikah razbije in gostje jo drago plačajo. Gostje kupujejo nove kozarce, nove steklenice, krožnike in druge stvari. Ob vsakem pretepu je bilo nekaj več zaslužka...

Cigareta v roki Pearl Danwersove je dogorevala, ne da bi lepa gospodična imela kaj prida od nje... Dekle se je nekam zamislilo. Moj Bog, vsakemu je danes težko na svetu in tudi življenje te Pearllove ni bilo tako lahko. Prav pred kratkim jo je zapustil tudi oni Ed Jacson...

»Ofelija, daj mi malo whiskyja« — je ustavila za trenutek Pearl svoje premišljevanje.

»Takojo, dušica draga... Peter, nehaj s tem mučenjem... Prizanesi malo gospodični Pearl...«

Peter je za čas prenehal natepavati klavir, vzel s pulta kozarec whiskyja ter ga ponudil gospodični Pearl.

»Ni to uteha, to je samo navada, Ofelija... Spomni se na svojo mladost, Ofelija...«

Peter je spet sedel za klavir. Saj je bila vendar njegova dolžnost, da je igral. Za klavirjem je sedel od osmih zvečer do štirih jutraj. Le kadar je bilo komu treba kaj postreči, je prenehal za trenutek z igranjem. Večina gostov v baru pa si je tako stregla sama.

»Peter, zaigrajte mi kaj iz Griega... Ko sem bila v hotelu, so na raznih prireditvah vedno igrali Griega.«

Peter je zaigral. Če bi se pokojni mogli v grobu obračati, bi se tedaj gotovo siromašni pokojni Grieg začel nemirno in razburjeno vrteti v svoji krsti...

Peter je igral. Pearl pa poslušala in srkala whisky. Ofelija je škilila proti vratom, kakor da nekoga pričakuje... Vse je bilo O. K.

Ofelija ni dolgo škilila. V hipu so se odprla vrata in v bar je stopil nov gost. Čisto nov gost. Bil je to mlad človek, oblečen v navadno, ponošeno obleko. Ozrl se je po baru, kakor da nekoga išče...

»Izvolite sesti,« se je oglasila Ofelija z ljubeznivim nasmeškom na debelih, lenih ustnicah.

»Hvala...« je odvrnil gost in sedel za mizico v kotu.

»Limonado, prosim...« je naročil.

Ubogi Grieg je bil spet za trenutke lahko mirnejši, ker je moral Peter nesti novemu gostu limonado na mizo.

Pearl se je nasmešnila neznanemu gostu. Ta ji je nasmešek vrnil in to je bilo že dovolj povoda, da je vstala in prisedla k njegovi mizici...

»Lepo vreme je danes, ne dečko?«... je vprašala Pearl s ponarejenim smehljajem.

»Zdi se mi tako...«

»Če vam je dolgčas, lahko malo prisedem bližje k vam in vam povem neko pripovedko o čarovnicah.«

»Nimam rad takšnih bajk, sedete pa lahko bližje, če hočete... Prosim, gospodična...« ji je ponudil stal poleg sebe.

»Pearl Danwers mi je ime... Pearl! Ph...! Če bi me bili takrat pri krstu kaj vprašali, bi jim povedala, da hočem biti raje Hermenegilda ali pa Olivija!... Ali pa morda Zoška, tako po rusko...«

»Ali želite morda limonado, gospodična Pearl?« jo je vprašal neznanec ljubeznivo. Ugajal mu je poseben način Pearlne govorenja.

»O, hvala lepa, limonado sem pila svojčas na steklenico z dudljo, kadar je mati pozabila mlekarici plačati mleko. Že takrat se mi je limonada uprla in pijem rajši whisky, toda ne na dudljo...«

»Whisky za gospodično, prosim...« je naročil neznanec. Kapljica na Petrovem nosu je veselo plesala. Peter je bil vselej vesel, kadarkoli je videl, da je Pearl komu ugajala. Dobro je vedel, da Pearl zna spraviti goste v veselo razpoloženje. Vselej, kadar je bila v baru »Ofelija«, je bilo tam mnogo vsakovrstne zabave in marsikateri bankovec je padel tudi na klavir, odtod

pa izginil v žep neumornega godca Petra, seveda, kadar ni posegla preje v mes škiljasta Ofelija.

Peter je skrival v sebi neko skrivnost: Naskrivaj si je nabiral dolar za dolarjem, da bi kdaj postal samostojen... Name-raval je kupiti avtomatski klavir, ki bi mesto njega delal v baru, tako da bi si sam mogel vsaj brez skrbi brisati nos. In kadar ne bi več vse noči igral, bi se mogel bolj posvetiti svoji drugi skrivnosti... Ta druga skrivnost je bila: Peter se je naskrivaj učil boksanja. Hotel je za vsako ceno postati močnejši, da mu ne bi roke bile več toliko ohlapne kakor došlej. Njegove mišice so zdaj bile take, kakor da bi se hotele norčevati iz pravih rok. Skoraj neopazno so ležale na suhih kosteh, kakor da se skrivajo... Toda, nekega dne bo Peter v proslavo svoje »neodvisnosti« udaril s svojo krepko roko drago Ofelijo po zobeh, da ji z enim udarcem poplača vsa leta svojega suženjstva v baru. Peter je sovražil Ofelijo z gnevom privezane živali, ki ne more na svobodo... Mrzil je to krvniško žensko s škiljastimi očmi, oteklimi nogami... Čas njegove »neodvisnosti« pa je bil še vseeno daleč in zato je Peter še naprej pokorno igral in igral ter skakal od klavirja h gostom, ki jih je bilo treba neprestano streči, in spet nazaj h klavirju. Dnevi so minevali v blaženi enoličnosti bara, tako da ni bilo čudno, če je vsak gost, ki je prišel v ta bar na novo, res izzval pri vseh drugih neko čudno radovednost...

»Imata morda pri nas sestanek? Imamo lepe sobice za razgovor...« je ljubeznivo govorila Ofelija.

»Zelo ste prijazni, gospodična. Res imam sestanek z nekim svojim tovarišem.«

»Zahaja on k nam?«

»Ne vem ravno, če je stalni vaš gost; a zmenila sva se tako, da se tu dobiva. Imenuje se Cliff... Cliff Summers.«

»A... Cliff... Naš stari dečko... Vi ste torej naš...« se je razveselila Pearl.

»Mislim, da sem. Oziroma, nameravam postati »vaš«, le dobro še ne vem, za kaj gre. Toda, nikar tega ne jemljite natančno!«

Ta neznanec je bil Jerry Mendor, čisto neznan v baru »Ofelija«. Zaigral je na odprte karte. Trudil se je, da bi kaj zvedel, še preden bi prišel Cliff.